

Tussenrapportage oriënterend
onderzoek naar inbraak en
diefstal in de recreatiesector.

Amsterdam, 24-6-86
A.G. van Dijk

1986/10

1. Inleiding

In de brief d.d. 5-3-1986 verleende het LBVM opdracht tot "het uitvoeren van een soort oriënterend onderzoek ten behoeve van een oriënterend onderzoek naar inbraak/diefstal in de recreatiesector".

De opdracht bestond uit drie onderdelen:

- Het trekken van een steekproef bestaande uit ongeveer 45 (land)recreatieterreinen en 25 jachthavens.
- Het in gang zetten van het verzamelen van politiegegevens voor een aantal recreatieterreinen en jachthavens.
- Het houden van een proefenquête onder een aantal beheerders van recreatieterreinen en jachthavens om te bezien of een nader onderzoek onder beheerders zinvol zou kunnen zijn.

In deze tussen-rapportage wordt over deze onderdelen verslag gedaan. Tenslotte wordt aangegeven hoe het onderzoek o.i. het best voortgezet kan worden.

2. Steekproeftrekking

Bij het trekken van deze steekproef moest er naar worden gestreefd dat:

- De steekproef qua grootte en regionale spreiding in redelijke mate representatief zou zijn voor alle recreatieterreinen en jachthavens in Nederland.
- De jachthavens en recreatieterreinen zo veel mogelijk gelegen zijn in plaatsen waar de ambtenaar VM bereid is in het kader van het onderzoek enige politiegegevens te verzamelen.

Deze beide wensen zijn in niet onbelangrijke mate strijdig: Representativiteit qua regionale spreiding wil zeggen dat de steekproef het best aselect uit de verzameling van alle recreatieterreinen en jachthavens getrokken kan worden.

De tweede wens brengt daarentegen met zich mee dat de steekproef beperkt blijft tot een select groepje regio's.

Uiteindelijk is voor de volgende middenweg gekozen:

- Allereerst zijn 8 regio's geselecteerd, waarvan bekend is dat er veel gerecreëerd wordt en waar bepaalde ambtenaren VM reeds enige activiteiten op het gebied van "recreatiedelicten" hebben ondernomen.
- Vervolgens is in deze 8 regio's een aselecte steekproef getrokken.

De volgende regio's zijn geselecteerd:

Friesland, Drenthe, Gelderland-Noord, Noord-Holland-Noord, Zuid-Holland-Midden, Zeeland, Noord-Brabant-Oost, Limburg-Noord.

De aselecte trekking van jachthavens en recreatieterreinen bleek heel wat meer voeten in de aarde te hebben dan oorspronkelijk was voorzien. Het probleem was om voor de acht betreffende regio's de totale verzameling van recreatieterreinen en jachthavens te achterhalen.

Een genummerd anoniem totaal overzicht van de recreatieterreinen werd uiteindelijk via de Kampeerraad verkregen. Op aselecte wijze werden door ons een aantal nummers getrokken en de kampeerraad verstrekke tenslotte (à raison van f1.200,-) de bijbehorende adressen en telefoonnummers van de recreatieterreinen.

Voor de jachthavens was het zelfs volstrekt onmogelijk om de totale verzameling te achterhalen.

Doordat het CBS om privacy-redenen niet bereid was om een steekproef te laten trekken uit hun (volledige) bestand, is er, min of meer als noodsprong, een steekproef getrokken uit het ledenbestand van de HISWA van 76 jachthavens.

De uiteindelijke samenstelling van de steekproef (onderverdeeld naar regio) en de samenstelling van de totale verzameling jachthavens en recreatieterreinen is weergegeven in schema 1.

Schema 1

Regio	Totaal aantal jachthavens		jachthavens in steekproef		Totaal aantal recreatieter.		Recreatieter. in steekproef	
	abs.	%	abs	%	abs	%	abs.	%
Friesland	137	36	15	50	395	17	3	4
Drenthe	9	2	0	0	271	12	12	17
Gelderland Noord	14	4	1	3	566	25	18	26
N-Holland Noord	64	17	4	13	322	14	12	17
Z-Holland Midden	93	25	6	20	168	7	0	0
Limburg Noord	23	6	1	3	113	5	6	9
N-Brabant Oost	1	0	0	0	164	7	7	10
Zeeland	<u>38</u>	<u>10</u>	<u>3</u>	<u>10</u>	<u>298</u>	<u>13</u>	<u>13</u>	<u>18</u>
	379	100%	30	99%	2297	100%	69	101%

Uit dit schema kunnen we concluderen dat de steekproefverdeling redelijk overeenstemt met de werkelijke regionale spreiding van jachthavens en recreatieterreinen.

Alleen de regio Friesland loopt behoorlijk uit de pas: de (land)recreatieterreinen zijn in de steekproef duidelijk ondervertegenwoordigd, de jachthavens juist oververtegenwoordigd.

Ten aanzien van de recreatieterreinen kunnen nog twee aanvullende opmerkingen worden gemaakt:

- De steekproef van recreatieterreinen is ook qua grootte redelijk representatief (voor de jachthavens kon dat niet worden nagegaan).
- In de steekproef zijn de belangrijkste typen recreatieterreinen vertegenwoordigd: campings, terreinen met zomerhuisjes en appartementen, bungalowparken en combinatieterreinen.

3. De verzameling van politiegegevens

Het is de bedoeling dat voor de geselecteerde recreatie-terreinen en jachthavens politiegegevens over de jaren '81, '83 en '85 worden verzameld.

Per recreatieterrein en jachthaven worden de volgende gegevens gevraagd:

- Aantal inbraken en diefstallen (bij de recreatieterreinen wordt daarbij onderscheid gemaakt in tenten, caravans, zomerhuisjes en bungalows; bij de jachthavens in boten en surfplanken).
- Aard en waarde van het gestolene.
- Dagen en tijdstippen waarop delicten plaatsvinden.
- Modus operandi.

Overigens is aan de ambtenaar VM onder het motto "er wordt toch geturfd", ook gevraagd om voor het hele werkgebied (voor RP: die groepen waar de geselecteerde jachthavens en terreinen liggen) de diefstallen en inbraken op recreatieterreinen en jachthavens op een rij te zetten. Dit met het oog op het vervolg van het onderzoek (zie paragraaf 5).

Voorts bleek er bij sommige ambtenaren VM enige verbazing te bestaan over het feit dat diefstal uit auto's (geparkeerd bij/op de terreinen) niet geturfd hoefde te worden.

In de Oriëntatie voor het betreffende werkmaphoofdstuk (d.d. 6-12-'84) wordt expliciet gesteld dat we geen aandacht schenken aan diefstal uit auto's; dit verdient dus op zijn minst heroverweging.

Er kan bijvoorbeeld enige aandacht aan besteed worden (en verder verwijzen naar een hoofdstuk diefstal van/uit auto's).

Het ligt in de bedoeling dat Bureau Criminaliteitspreventie begin september over de gevraagde politiegegevens kan beschikken.

4. Proefenquête onder beheerders

Doel van de proefenquête was na te gaan in hoeverre een uitgebreider onderzoek onder beheerders van jachthavens en recreatieterreinen zinvol zou zijn*.

Een enquête onder beheerders moet inzicht geven in:

- De mate waarin diefstal en inbraak op hun terrein c.q. in hun jachthaven voorkomt en in welke mate van dergelijke delicten aangifte wordt gedaan. Kortom de enquête moet dienen als "controle" en aanvulling op de te verzamelen politiegegevens.
- Een globaal overzicht van de factoren die de kans op inbraak/diefstal beïnvloeden. Dit globale beeld zou kunnen dienen als basis voor een (eventueel) vervolgonderzoek naar oorzaken van inbraak/diefstal in de recreatiesector.

Uit de proefenquête moet dus blijken in hoeverre beheerders t.a.v. de twee bovenbedoelde aspecten zinnige informatie kunnen verschaffen.

*In de onderzoeksopzet d.d. 27-1-86 is een enquête onder ongeveer 40 beheerders gepland.

In totaal zijn 10 proefenquêtes gehouden. In de eerste helft van mei zijn in eerste instantie 7 beheerders benaderd; 4 beheerders van recreatieterreinen en 3 beheerders van jachthavens.

Daar op 3 van de 4 recreatieterreinen niets werd gestolen en op de 4e ook nauwelijks, zijn begin juni nog drie proefenquêtes gehouden. Dit betrof beheerders van terreinen waarvan we op basis van de grootte en ligging van de terreinen de kans op diefstal of/en inbraak op voorhand redelijk groot achtten. De resultaten van de proefenquêtes vatten we hieronder kort samen.

Resultaten recreatieterreinen

De samenstelling van de steekproef voor de proefenquête zag er als volgt uit:

Schema 2: Samenstelling steekproef recreatieterreinen.

Nr.	Soort terrein	Plaats	Grootte (qua slaappleatsen)
1	Camping met zomerhuisjes	Haamstede	576
2	Camping met zomerhuisjes	Vledder	190
3	Camping	Terwolde	1612
4	Tweede woning complex	Ermelo	70
5	Bungalowpark	America	3000
6	Camping	Oostkapelle	1800
7	Camping met zomerhuisjes	Haamstede	1018

De belangrijkste conclusies uit de proefenquête zijn:

- Van deze 7 beheerders zeggen er vier dat er geen diefstal of inbraak op het terrein plaatsvindt. De drie terreinen waar wel diefstal en inbraak plaatsvindt zijn:

De camping in Terwolde (nr.3), het Bungalowpark in America (nr.5) en de camping in Oostkapelle (nr.6).

Dit duidt erop dat er een verband bestaat tussen grootte van het terrein en het last hebben van diefstal en inbraak.

- De vraag hoe vaak er het afgelopen jaar diefstal/inbraak heeft plaatsgevonden is als volgt beantwoord:

Terwolde 1 à 2 keer,

America verwijst naar de politie (FBI ?),

en Oostkapelle 5 keer.

Op alle drie bovengenoemde terreinen zijn gasten slachtoffer van diefstal, slechts in één geval (het bungalowpark) is ook de eigenaar slachtoffer van inbraak.

- Twee van de drie beheerders houden geen registratie bij van het aantal inbraken en diefstallen dat plaatsvindt. De enige beheerder (van het bungalowpark) die het wel doet, verwees voor gegevens over aantal inbraken en diefstallen naar de politie. Slechts één beheerder zegt dat alle diefstallen en inbraken bij hem worden gemeld; de andere twee geven respectievelijk "meestal" en "soms" als antwoord.

Een en ander duidt er op dat een enquête onder beheerders slechts een vaag beeld van diefstal/inbraak op recreatieterreinen kan geven.

- De beheerders van de terreinen waar diefstal en inbraak hebben plaatsgevonden geven aan dat de bestolen gasten niet altijd aangifte doen bij de politie; met name als het gaat om goederen van geringe waarde.
De mate waarin geen aangifte wordt gedaan is vanzelfsprekend niet vast te stellen omdat beheerders geen goed zicht hebben op het totaal aantal diefstallen. De beheerder van het bungalowpark gaf te kennen dat van inbraken in bungalows (waarbij de eigenaar de benadeelde is) over het algemeen aangifte bij de politie wordt gedaan.
- De vraag in welke periode diefstal en inbraak veel voorkomt kan door 2 van de 3 beheerders niet beantwoord worden; de vraag naar tijdstippen leverde 2 keer "avond/nacht" en 1 keer "overdag" op.
- Een enquête lijkt wel een geschikt middel om aan te geven welke risicobeïnvloedende factoren een rol spelen: met name over de mate van toezicht en de mate van toegankelijkheid worden duidelijke antwoorden verstrekt*. Ook noemen de beheerders zelf een aantal oorzaken van diefstal en inbraak. Overigens zal het bij een echte enquête zeer waarschijnlijk niet mogelijk zijn om uitspraken te doen over de mate waarin de verschillende factoren hun invloed uitoefenen. Daarvoor zullen immers de gegevens over inbraak en diefstal te onnauwkeurig zijn.

Resultaten jachthavens

Er zijn 3 havenmeesters van jachthavens geïnterviewd. De jachthavens liggen bij Kamperland, Oudeschild en Dokkum. Aangezien we (nog) niet beschikken over gegevens omtrent het aantal ligplaatsen, valt er verder weinig zinvols over de samenstelling van de steekproef op te merken.

Uit de drie proefenquêtes kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- In alle drie de jachthavens heeft men te maken gehad met criminaliteit, met name diefstal uit vaartuigen. In het afgelopen jaar in Oudeschild 3 keer en in Kamperland 2 keer, terwijl men in Dokkum sinds Cor de Jong keihard heeft opgetreden (alle waterarrestanten gekielhaald op de Dokkumer Ee), geen last meer heeft.
- Geen van de havenmeesters houdt een registratie van diefstallen bij, wel zeggen twee van hen dat alle diefstallen bij hen worden gemeld. Ook havenmeesters zullen dus geen perfect beeld van de criminaliteit op hun domein kunnen geven (misschien zijn zij over het algemeen wel beter geïnformeerd dan hun collega's op het land).

*= Hierbij kan nog worden aangetekend dat in de proefenquête een belangrijke factor niet in de vragenlijst was opgenomen. Het betreft het "soort publiek" dat op het terrein overnacht.

- Alle drie de havenmeesters zijn van mening dat de slachtoffers over het algemeen aangifte doen bij de politie. De vraag waar de slachtoffers aangifte doen, levert vervolgens een minder eenduidig beeld op. Alle mogelijkheden (aangifte in eigen woonplaats, bij RP te Water, bij plaatselijke politie) worden genoemd.
- Opvallend is dat de vraag naar periodes en tijdstippen steeds andere antwoorden opleveren; waaronder 1 keer weet niet (met betrekking tot de periode).
- Uit de proefenquête blijkt dat de drie jachthavens allen makkelijk toegankelijk zijn zowel overdag en 's avonds; tevens bestaan er weinig verschillen in de mate waarin de havenmeester aanwezig is.
Als de havenmeester zelf naar oorzaken van diefstal wordt gevraagd, komt alleen "het gemak waarmee men boten kan binnendringen" als antwoord naar voren.
Al met al lijkt het er op dat een "echte" enquête onder havenmeesters weinig zinvolle informatie over risico-beïnvloedende factoren zal opleveren. Vermoedelijk speelt de grote toegankelijkheid (elke bootbezitter wil immers op elk moment bij zijn schuit kunnen) bij alle jachthavens een grote rol en kan een enquête daar weinig aan toevoegen.

5. Hoe verder?

De centrale vraag die in deze tussenrapportage beantwoord dient te worden luidt: "Is een enquête onder beheerders en havenmeesters zinvol"?

Bij de beantwoording van deze vraag zijn de volgende conclusies, die uit de proefenquête getrokken kunnen worden, van belang:

- Enquête gegevens over inbraak en diefstal zullen niet of nauwelijks een controle of/en aanvulling betekenen op politiegegevens.
- Een enquête onder havenmeesters levert geen (extra) informatie op over risicobeïnvloedende factoren in jachthavens.
- Een enquête onder beheerders van recreatieterreinen kan weliswaar een globaal inzicht geven in factoren die de kans op inbraken beïnvloeden, maar het is de vraag of op andere wijze niet een beter beeld verkregen kan worden (dat beter aansluit bij de "praktijk" van ambtenaren VM).

Op basis van deze conclusies luidt het antwoord op de centrale vraag als volgt:

Het enquêteren van havenmeesters heeft zeker geen nut en het alleen enquêteren van beheerders van recreatieterreinen heeft ook weinig zin.

Dit antwoord werpt vanzelfsprekend de nieuwe vraag op wat er dan wel moet gebeuren. Ons inziens resteren er twee onderzoeksdelen.

In de eerste plaats dient de (inmiddels enigszins uitgebreide) verzameling van politiegegevens te worden afgemaakt. Hiermee worden dan vijf doelen nagestreefd:

- Het verkrijgen van een beeld om de landelijke omvang van diefstal/inbraak in de recreatiesector.
Daarbij dient te worden aangetekend dat dit beeld beperkt zal zijn; we blijven immers zitten met een "ongrijpbaar dark number". Voorts doet zich in de natte sector het probleem voor dat een deel van de diefstallen zich niet in jachthavens afspeelt. Wellicht is op dit probleem enig zicht te krijgen door de voor ons verzamelde politiegegevens te vergelijken met CBS-totaalcijfers.
- Het verkrijgen van een zo nauwkeurig mogelijk beeld van de relatie tussen de grootte van terreinen en jachthavens enerzijds en het aantal diefstallen en inbraken anderzijds. Met name met het oog hierop is het van belang dat de ambtenaren VM gevraagd is diefstallen en inbraken voor alle terreinen en jachthavens in hun werkgebied te turven.
- Bij jachthavens zou het volgens ingewijden (enkele grootbootbezitters) tevens zinvol zijn om na te gaan of er verband bestaat tussen het aantal diefstallen en het aantal "passantenplaatsen" (als maat voor sociale controle) en de eigendomsvorm (particulier, stichting of vereniging).
- Het verkrijgen van een globaal inzicht in periodes en tijdstippen dat diefstallen en inbraken vaak voorkomen; alsmede van een globaal inzicht in de werkwijze van daders.
- Het verkrijgen van een inzicht in de problemen die zich op lokaal niveau voordoen bij gegevensverzameling. Op grond van onze ervaringen tot nu toe en de geluiden van de RC's in de regio's waar de ambtenaren VM aan de slag zijn, lijkt dit doel ruimschoots te worden gehaald.

In de tweede plaats is het van belang dat er meer zich wordt verkregen in de factoren die (naast grootte) de kans op diefstal en inbraak op recreatieterreinen beïnvloeden. Nu we de enquête onder beheerders als op zichzelf staande onderzoeksmethode hebben afgeschreven, is het o.i. het beste direct verder te gaan in de richting die we reeds in de Oriëntatie aangaven: een onderzoek bestaande uit het bezoeken van een aantal recreatieterreinen waarbij tegelijk met het houden van een interview met de beheerder een "checklist risicobeïnvloedende factoren" wordt ingevuld. Bij die checklist moet met name aandacht worden besteed aan factoren als overzichtelijkheid, zichtbaarheid en controlemogelijkheden. De argumenten die pleiten voor een dergelijk onderzoek zijn o.i. alleen maar sterker geworden. Zo worden er momenteel (met name in de regio Limburg-Noord) in het kader van een preventieproject al gegevens verzameld die inzicht geven in risicobeïnvloedende factoren. Het is niet alleen vanuit pragmatisch oogpunt goed om hierbij aan te sluiten, maar ook vanuit het idee dat de Werkmap zich het best kan baseren op onderzoek uit de VM-wereld zelf.

Uitwerking onderzoek risicobeïnvloedende factoren

In de "Oriëntatie diefstal/inbraak recreatiesector" (pagina 10) wordt het voorstel gedaan om "langs te gaan" bij alle recreatieterreinen* waarover politie gegevens zijn verzameld. Daarbij was het de bedoeling dat de betreffende ambtenaren VM de geselecteerde terreinen zouden bezoeken om de beheerders te interviewen en de checklist in te vullen.

Nu we ons wat verder op dit terrein hebben begeven, moeten we vaststellen dat het te ver zou voeren om bij alle terreinen die in de steekproef terecht zijn gekomen langs te gaan.

- In de eerste plaats omdat waarschijnlijk bij meer dan de helft van de terreinen geen inbraken en diefstallen plaatsvinden.
- In de tweede plaats omdat bij een dergelijke opzet te veel verschillende ambtenaren VM betrokken zouden worden.
- In de derde plaats maakt de gebrekkige kwaliteit van gegevens over diefstal en inbraak een kwantitatieve analyse onmogelijk; het is dus beter om een "case-achtig" onderzoekje te doen dat de risicobeïnvloedende factoren "demonstreert" (maar waarmee dus geen uitspraken zijn te doen over de mate waarin de verschillende factoren invloed uitoefenen).

Uitgaande van de wenselijkheid van inperking van het onderzoek, komt de volgende opzet in aanmerking.

We selecteren ongeveer 10 terreinen, een mix van campings (al dan niet met caravans en zomerhuisjes) en bungalowparken, met veel diefstal en inbraak. Bij deze 10 terreinen kunnen ongeveer 3 terreinen uit het project in de regio Limburg Noord worden opgenomen; de overige terreinen kunnen via de verzamelde politiegegevens worden geselecteerd. Daarnaast selecteren we + 10 terreinen, die qua grootte en functie vergelijkbaar zijn met de andere 10 terreinen, maar weinig last hebben van diefstal en inbraak.

Bij de selectie van terreinen dient er bovendien naar gestreefd te worden dat het aantal betrokken ambtenaren VM zo klein mogelijk is (ongeveer 5).

Uit de vergelijking tussen deze twee groepen (via interviews en checklisten) kunnen relevante uitspraken worden gedaan over risicobeïnvloedende factoren (met onderscheid naar type recreatieterreinen)

Overzicht verdere onderzoeksactiviteiten en planning

Tot besluit een kort overzicht van de onderzoeksactiviteiten die o.i. nog ondernomen zouden moeten worden.

1 Verzamelen van politiegegevens door ambtenaren VM

Dit loopt dus en we verwachten dat dit begin september afgerond zal zijn.

2 Rapportage over politiegegevens door BCP

In dit kader zullen nog enige (eenvoudig achterhaalbare) gegevens verzameld moeten worden. Het betreft met name gegevens over de eigendomsvorm van jachthavens en het aantal passantenplaatsen.

Deze rapportage kan eind september gereed zijn.

*=In dat onderzoeksvoorstel was ook het bezoeken van jachthavens gepland, dat laten we dus nu in zijn geheel varen.

3 Onderzoek risicobeïnvloedende factoren recreatieterreinen
BCP zou in het kader van dit onderzoek de volgende bijdrage kunnen leveren:

- De selectie van 20 recreatieterreinen (10 met veel en 10 met weinig diefstal en inbraak) op basis van de verzamelde politiegegevens.
- De vragenlijst voor beheerders; de vragenlijst die gebruikt is bij de proefenquête kan vanzelfsprekend als uitgangspunt dienen.
- Een checklist risicobeïnvloedende factoren. Hiervoor is het noodzakelijk dat we (liefst samen met een ambtenaar VM) een paar recreatieterreinen zelf bezoeken.
- De verslaglegging van het onderzoek.

Het interviewwerk en het invullen van de checklisten kan door ambtenaren VM worden uitgevoerd. Indien een of meer van hen hier niet aan mee zouden willen of kunnen werken, kan dit veldwerk ook door BCP worden uitgevoerd.

Dit onderzoek zou eind augustus/begin september moeten aanvangen, zodat de rapportage eind september rond is en met de rapportage over de politiegegevens gecombineerd kan worden.

Begroting

De geschatte tijdsbesteding voor de hierboven geschetste activiteiten ziet er als volgt uit:

- Rapportage over politiegegevens	7 dagen
- Selecteren terreinen, aanpassen vragenlijst en opstellen checklist voor onderzoek risicobeïnvloedende factoren	3 dagen
- Rapportage onderzoek risicobeïnvloedende factoren	5 dagen
- Totaal	15 dagen

De hieraan verbonden kosten zouden f 17.850,- (incl. BTW) bedragen.

Indien BCP eveneens het veldwerk voor het onderzoek risico-beïnvloedende factoren in zijn geheel zou uitvoeren, bedragen de extra kosten f 3332,- (incl. BTW).

Voor alle duidelijkheid merken we op dat het onderzoek inbraak/diefstal recreatiesector wat ons betreft met de twee (samengevoegde) rapportages geheel afgerond zou zijn en het schrijven van het werkmaphoofdstuk een aanvang kan nemen.